

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد تهران مرکزی
دانشکده اقتصاد و حسابداری

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش :

توسعه اقتصادی و برنامه ریزی

عنوان :

بررسی نااطمینانی اسمی و واقعی بر تورم و رشد اقتصادی در مورد ایران

استاد راهنما :

دکتر فرزین اربابی

استاد مشاور :

دکتر منیژه هادی نژاد

پژوهشگر :

مروارید حقیقی طریقی

زمستان 1390

این پایان نامه را تقدیم می کنم به:

پدر و مادر دلسوز، فداکارم
و

همسر عزیزم

تشکر و قدردانی:

سپاس خالق یکتا را که مرا در انجام این پایان نامه مساعدت نمود.
از استاد فرزانه و گرانقدر خود **جناب آقای دکتر اربابی** که در مسیر پایان نامه از راهنمایی های شایسته شان بهره بردم و همواره با صبر و دقت نظر، بنده را همراهی کردند بسیار سپاسگزارم
از استاد داور **جناب آقای دکتر نصابیان** و استاد مشاور عزیزم سرکار خانم **دکتر هادی نژاد** که در انجام این پایان نامه مرا مساعدت نمودند، قدردانی می کنم و از خداوند منان برای همه این عزیزان سلامتی و موفقیت آرزو می کنم
از دوست عزیزم خانم زارع که در انجام این پایان نامه مرا یاری نمودند . و نیز خانم ها شوشتری و زمانی که همواره مایه دلگرمی من بودند تشکر می کنم.

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب مروارید حقیقی طریقی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی 871009002900 در

رشته توسعه اقتصادی و برنامه ریزی که در تاریخ 90/12/16 از پایان نامه خود تحت عنوان: تاثیر نااطمینانی اسمی و واقعی

بر رد اقتصادی و تورم در مورد ایران با کسب نمره 18 و درجه بسیار خوب دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

1- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و

پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع

مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

2- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات

آموزش عالی ارائه نشده است.

3- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب،

ثبت اختراع و .... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

4- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با

اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی :

تاریخ و امضاء

بسمه تعالی

در تاریخ: 90/12/16

دانشجوی کارشناسی ارشد آقای/خانمروارید حقیقی طریقی از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره 18 بحروف هجده و با درجه بسیار خوب مورد تصویب قرار گرفت .

امضاء استاد راهنما

دانشکده اقتصاد و حسابداری

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی	کد واحد: 101	کد شناسایی پایان نامه: 10120914892029
عنوان پایان نامه: بررسی تاثیر ناطمینانی اسمی و واقعی بر تورم و رشد اقتصادی در مورد ایران		
نام و نام خانوادگی دانشجو: مرورید حقیقی	تاریخ شروع پایان نامه: 90/02/14	تاریخ اتمام پایان نامه: 90/12/16
شماره دانشجویی: 87109002900	رشته تحصیلی: توسعه اقتصادی و برنامه ریزی	
استاد / استادان راهنما: جناب آقای دکتر فرزین اربابی		
استاد/استادان مشاور: سرکار خانم دکتر منیژه هادی نژاد		
آدرس و شماره تلفن: بلوار فردوس غرب خ پروانه شمالی ک 15 پ 21 واحد 5 تلفن: 09126056137		
چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده): تورم از موارد تجربی برای اقتصاد بوده که در سطوح بالا هزینه های زیادی بر اقتصاد جامعه تحمیل می کند. اصلی ترین و مهم ترین زیان اقتصادی ناشی از تورم، ناطمینانی از مقدار آن در دوره های آتی است. ناطمینانی تورم فضایی است که در آن تصمیم فعالان اقتصادی در زمینه های مختلف با ناطمینانی تورم آتی همراه است. ناطمینانی تورم به عنوان یکی از هزینه های تورم محسوب شده زیرا ناطمینانی تورمی منجر به انحراف تصمیمات اقتصادی در زمینه تولید می شود. از سوی دیگر ارتباط بین رشد اقتصادی و نوسانات آن برای سیاستگذاران اقتصادی اهمیت بسیاری دارد. اگر ارتباط مثبتی بین این دو متغییر وجود داشته باشد سیاست اقتصادی که سعی در تثبیت سیکل های تجاری کشور دارد ممکن است رشد بالقوه و بلند مدت کشور را تهدید نماید. در صورت وجود ارتباط منفی بین رشد و نوسانات آن سیاست اقتصادی طراحی شده برای کاهش نوسانات سیکل های تجاری به افزایش رشد بلندمدت اقتصادی منجر خواهد شد. به همین علت هدف اصلی در این پایان نامه آن است که به بررسی تاثیر ناطمینانی اسمی و واقعی بر تورم و رشد اقتصادی در ایران بپردازیم. در این پایان نامه داده های شاخص قیمت مصرف کننده و تولید ناخالص داخلی در دوره 1387:2-1369:1 بررسی میشود. برای بررسی رابطه علی بین این متغیرها در چارچوب مدل های VAR وقفه بهینه تعیین شده سپس بعد از بدست آوردن مدل بهینه سیستم را به روش GARCH تخمین زده ایم. بعد از بدست آوردن واریانس شرطی متغیرها به عنوان جایگزینی برای ناطمینانی آنها از دو شیوه آزمون های علیت گرنجر و آزمون wald برای بررسی علیت بین متغیرها استفاده نموده ایم. بر مبنای نتایج بدست آمده در این پایان نامه ناطمینانی اسمی دارای تأثیر منفی بر تورم می باشد. افزایش تورم و در نتیجه ناطمینانی تورمی منجر به این میشود که برای حذف ناطمینانی تورمی و اثرات منفی آن، کنترل بیشتری بر رشد عرضه پول وارد کنند. می توان سیاست های اقتصادی را به گونه ای تنظیم نمود که ضد تورمی بوده و در نتیجه بتوان آثار منفی ناطمینانی تورم را با کاهش تورم به حداقل رساند		

مناسب است

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه

تاریخ و امضاء:

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

1	فصل اول: کلیات	1
2	1-1 بیان مسئله	2
3	2-1 اهمیت موضوع	3
4	3-1 اهداف پایان نامه	4
4	4-1 فرضیات پایان نامه	4
5	5-1 چارچوب نظری تحقیق	5
7	6-1 مدل تحقیق	7
8	7-1 روش تحقیق	8
8	8-1 جامعه آماری و حجم نمونه	8
8	9-1 روش گردآوری اطلاعات	8
9	10-1 روش تجزیه و تحلیل اطلاعات	9
10	11-1 متغیرها و وازهای کلیدی	10
11	فصل دوم: ادبیات نظری و پیشینه تحقیق	11
12	1-2 مقدمه	12
13	2-2 ادبیات نظری اقتصاد کلان	13
13	1-2-2 نظریه رشد کلاسیک ها	13
16	2-2-2 نظریه کینزی ها	16
17	3-2-2 پول و پولگرایان	17
19	4-2-2 مکتب کلاسیک های جدید	19
20	5-2-2 مکتب نئوکلاسیک ها	20
21	6-2-2 مکتب نئوکینزین ها	21
23	7-2-2 تئوری های مربوط به نااطمینانی	23
23	1-7-2-2 نااطمینانی	23

- 23 ..... اندازه گیری نااطمینانی (2-7-2-2)
- 24 ..... نااطمینانی در یک سری زمانی و اندازه گیری آن (3-7-2-2)
- 27 ..... فرضیه فریدمن (4-7-2-2)
- 28 ..... ارتباط میان تورم، نااطمینانی تورم، تولید و نااطمینانی تولید (5-7-2-2)
- 28 ..... اثر تورم بر نااطمینانی تورم (1-5-7-2-2)
- 29 ..... اثر نااطمینانی تورم بر رشد اقتصادی (2-5-7-2-2)
- 29 ..... اثر نااطمینانی تورم بر تورم (3-5-7-2-2)
- 30 ..... اثر نااطمینانی رشد بر تورم (4-5-7-2-2)
- 30 ..... اثر نااطمینانی رشد اقتصادی بر رشد اقتصادی (5-5-7-2-2)
- 31 ..... رابطه بین نااطمینانی تورم و نااطمینانی رشد (6-5-7-2-2)
- 31 ..... شوک های نفتی (8-2-2)
- 31 ..... تعریف قیمت نفت (1-8-2-2)
- 33 ..... تعریف شوک نفتی (2-8-2-2)
- 35 ..... ادبیات تجربی (3-2)
- 35 ..... اثر نااطمینانی تورم بر رشد اقتصادی در مطالعات تجربی (1-3-2)
- 35 ..... کانتانیکس (2004) (1-1-3-2)
- 36 ..... ویلسون (2006) (2-1-3-2)
- 36 ..... فونتاس (2010) (3-1-3-2)
- 38 ..... کمیجانی و علوی (1378) (4-1-3-2)
- 39 ..... اثر تورم بر رشد اقتصادی در مطالعات تجربی (2-3-2)
- 39 ..... الکساندر (1997) (1-2-3-2)
- 40 ..... بارو (1997) (2-2-3-2)
- 3-3-2 بررسی علیت بین تورم، نااطمینانی تورم و رشد اقتصادی، نااطمینانی رشد اقتصادی در مطالعات تجربی
- 41 ..... تجربی
- 41 ..... فونتاس و دیگران (2001) (1-3-3-2)

43	..... (2-3-3-2) فونتاس و کاراناسس (2007)
47	.....(3-3-3-2) ناصر خیابانی (1375)
49	..... (4-3-3-2) حسین توکلیان (1387)
51	..... (4-3-2) بررسی تأثیر شوک های نفتی بر روی متغیرهای اصلی اقتصاد کلان
51	..... (1-4-3-2) هامیلتون (1983)
52	..... (2-4-3-2) رومر و رومر (1989)
54	..... (3-4-3-2) هامیلتون (2003)
54	..... (4-4-3-2) فرزندگان و مارکوارت (2009)
57	..... (5-4-3-2) مباشر پور (1384)
58	..... خلاصه فصل دوم

فصل سوم: روند درآمد های نفتی تورم و رشد

60	.....اقتصادی
61	..... (1-3) مقدمه
62	..... (2-3) مروری بر روند درآمدهای نفتی، تورم و رشد اقتصادی
62	..... (1-2-3) درآمدهای نفتی ایران به ریال
62	..... (1-1-2-3) قیمت نفت (بررسی سیر تاریخی قیمت نفت)
63	..... دوره اول: دوره 1870-1945
64	..... دوره دوم: دوره 1946-1972
66	..... دوره سوم: دوره 1973-1985
68	..... دوره چهارم: دوره 1986-1996
70	..... دوره پنجم: دوره 1997-2002
74	..... دوره ششم: دوره 2003-2009
81	..... (2-1-2-3) میزان فروش (سهامیه فروش نفت ایران در اوپک)
83	..... (3-1-2-3) نرخ ارز
83	..... (2-3-1-2-3) نظام ارزی ایران در سالهای پس از پیروزی انقلاب اسلامی
85	..... (2-3-1-2-3) نظام ارزی ایزان در سالهای پس از پیروزی انقلاب اسلامی
95	..... (3-3-1-2-3) دلایل نوسان در نرخ های ارز

97	..... تورم (2-2-3)
104	..... رشد اقتصادی (3-2-3)

فصل چهارم: تخمین مدل 114

115	..... مقدمه (1-4)
119	..... مدل های اتورگرسیو واریانس ناهمسانی شرطی (2-4)
121	..... ARCH(q) مدل های محدودیت (1-2-4)
123	..... ARCH تعمیم یافته (GARCH) مدل های (3-4)
125	..... GARCH در تصریح غیر شرطی واریانس (1-3-4)
126	..... Multivariate GARCH مدل (4-4)
126	..... VECH مدل (1-4-4)
128	..... BEKK مدل (2-4-4)
129	..... معرفتی مدل خودرگرسیون برداری var (5-4)
131	..... معرفتی مدل (6-4)
134	..... معرفتی و تحلیل داده ها (7-4)
135	..... بررسی مانایی متغیرها (8-4)
137	..... تخمین مدل (9-4)

فصل پنجم: نتیجه گیری 150

151	..... خلاصه فصول (1-5)
153	..... نتایج (2-5)
154	..... پیشنهادات (3-5)
157	..... فهرست منابع و مأخذ

فهرست جداول

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
22.....	جدول (1-2) خلاصه نظریات مطرح شده در زمینه رابطه بین تورم و رشد اقتصادی.....
3,9	جدول (2-2) آثار کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت تورم بر رشد اقتصادی.....
40	جدول (3-2) بررسی فرضیات و تئوری های آزمون.....
132.....	جدول (1-4) بررسی مانایی متغیرها با استفاده از آزمون ADF در شرایط بدون روند.....
133.....	جدول (2-4) بررسی مانایی متغیرها با استفاده از آزمون ADF در شرایط با روند.....
133.....	جدول (3-4) بررسی مانایی متغیرها با استفاده از آزمون PP در شرایط بدون روند.....
134.....	جدول (4-4) بررسی مانایی متغیرها با استفاده از آزمون PP در شرایط با روند.....
135.....	جدول (5-4) تعیین وقفه بهینه مدل VAR.....
139.....	جدول (6-4) نتایج آزمون علیت .....

فهرست شکل ها

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
81.....	شکل 3-1) روند قیمت نفت در کشورهای عضو اوپک
82	شکل 3-2) سهمیه فروش نفت ایران تعیین شده توسط اوپک
95.....	شکل 3-3) تغییرات نرخ ارز به قیمت فروش آزاد
97	شکل 3-4) نوسانات شاخص قیمت مصرف کننده
98	شکل 3-5) نوسانات لگاریتم شاخص قیمت مصرف کننده
98	شکل 3-6) نوسانات تورم
106	شکل 3-7) نوسانات تولید ناخالص داخلی
106	شکل 3-8) نوسانات لگاریتم تولید ناخالص داخلی
107	شکل 4-9) نوسانات رشد اقتصادی
137	شکل 4-1) نااطمینانی لگاریتم درآمد نفتی
137	شکل 4-2) نااطمینانی لگاریتم CPI
138	شکل 4-3) نااطمینانی لگاریتم GDP

فصل اول

کلیات طرح

1-1) بیان مساله تحقیق : (حد اقل ده سطر و شامل پرسش اصلی تحقیق):

تورم از موارد تجربی برای اقتصاد بوده که در سطوح بالا هزینه های زیادی بر اقتصاد جامعه تحمیل می کند. اصلی ترین و مهم ترین زیان اقتصادی ناشی از تورم، نااطمینانی از مقدار آن در دوره های آتی است. نااطمینانی تورم فضایی است که در آن تصمیم فعالان اقتصادی در زمینه های مختلف با نااطمینانی تورم آتی همراه است. نااطمینانی تورم به عنوان یکی از هزینه های تورم محسوب شده زیرا نااطمینانی تورمی منجر به انحراف تصمیمات اقتصادی در زمینه تولید می شود. از سوی دیگر ارتباط بین رشد اقتصادی و نوسانات آن برای سیاستگذاران اقتصادی اهمیت بسیاری دارد. اگر ارتباط مثبتی بین این دو متغیر وجود داشته باشد سیاست اقتصادی که سعی در تثبیت سیکل های تجاری کشور دارد ممکن است رشد بالقوه و بلند مدت کشور را تهدید نماید. در صورت وجود ارتباط منفی بین رشد و نوسانات آن سیاست اقتصادی طراحی شده برای کاهش نوسانات سیکل های تجاری به افزایش رشد بلندمدت اقتصادی منجر خواهد شد. تحقیقات زیادی در زمینه ارتباط بین متغیرهای تورم و رشد اقتصادی و نااطمینانی ناشی از آنها صورت گرفته است. در اغلب تحقیقات موجود از واریانس شرطی متغیرها به عنوان جایگزینی برای نااطمینانی آنها استفاده شده است. از جمله نظریه کوکرمین و ملترز (1986) بر این اساس است که افزایش نااطمینانی تورم باعث افزایش تورم می گردد. ویلسون (2001) با استفاده از یک مدل دومتغیره EGARCH-M برای کشور ژاپن به این نتیجه رسیده است که افزایش عدم اطمینان تورم باعث افزایش میانگین تورم و کاهش رشد اقتصادی می شود. فرزانتگان و مارکواردت (2009) با استفاده از روش VAR به این نتیجه رسیده اند که شوک های قیمتی نفت به طور قابل ملاحظه ای تورم را افزایش می دهند. از طرفی یک ارتباط مثبت قوی بین تغییرات مثبت

قیمت نفت و رشد تولید به ویژه در بخش صنعت وجود دارد. نتایج تجربی آنها نشان می دهد که شوک های مثبت قیمت نفت ، ارزش پول داخلی را در میان مدت افزایش می دهد که این یکی از علائم بیماری هلندی است. این مسئله قیمت واردات را کاهش و قیمت صادرات را افزایش می دهد. به تبع آن واردات حقیقی و تولید سرانه داخلی به طور قابل توجهی افزایش می یابد و ما فقط قادریم اثرات تورمی اولیه ناشی از شوک های مثبت نفت را مشاهده کنیم

وجوه تمایز این طرح پیشنهادی با سایر مطالعات مشابه ایی که در گذشته شده در این است که هیچ یک از پژوهش هایی که تا کنون صورت گرفته به بررسی تواماً متغیرهای نااطمینانی شوک های درآمد نفتی، نااطمینانی اسمی (تورمی) و نااطمینانی واقعی (رشد اقتصادی) در اقتصاد ایران نپرداخته اند، آنچه که این پژوهش را از سایر پژوهش ها مجزا می کند، بررسی همزمان رابطه علی احتمالی بین همه این متغیرها می باشد.

1-2) اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن :

تورم به عنوان یکی از پدیده های اقتصادی همواره باعث نگرانی صاحب نظران، دولتمردان و عوامل اقتصادی است. تورم که خود معلول عوامل مختلف اقتصادی است، موجبات پیامدهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را همچون فقر، توزیع نامتناسب درآمد، گسترش مفاسد مالی، ریسک آلود کردن اقتصاد و ... را فراهم می نماید، که هر کدام به نوبه خود هزینه های قابل توجهی را بر اقتصاد تحمیل میکنند با توجه به اهمیت این مسئله از جمله وظایف سیاست گذاران اقتصادی و دولتمردان شناسایی و درک صحیح نوع تورم حاکم بر اقتصاد کشور است تا با اتخاذ سیاست های صحیح باعث بهبود

اوضاع گردند چرا که خطا در شناسایی عوامل مؤثر تورم و سیاست‌گذاری‌های نادرست باعث گسترش تورم و بدتر شدن وضعیت اقتصاد کشور می‌شود..

از عوامل تأثیرگذار بر تورم را می‌توان کسر بودجه دولت نام برد در اینجا آنچه که اهمیت مسئله را آشکار می‌کند، موضوع کسری بودجه دولت ایران در طی سال‌های اخیر است. از طرفی این کسری بودجه به طور گسترده‌ای از موجودی حساب ذخیره ارزی تامین می‌گردد که مشابه مصرف مستقیم درآمدهای نفتی می‌باشد و انتظار می‌رود اثرات تورمی شدیدی را به خاطر افزایش عرضه پول ایجاد کند

فونتاس و دیگران (2002) با استفاده از یک *Biv-GARCH*¹ به دنبال بررسی رابطه و علیت بین تورم و نااطمینانی اسمی (تورم) و رشد تولید و نااطمینانی واقعی (رشد تولید) می‌باشند فونتاس و دیگران به شواهد قوی در حمایت از اینکه افزایش تورم نااطمینانی تورم را افزایش می‌دهد دست می‌یابند که تأییدی است بر پیش‌بینی‌های نظری بال و فریدمن. همچنین آنها به این نتیجه رسیدند که نااطمینانی تورمی به طور معناداری رشد واقعی تولید و تورم متوسط را کاهش می‌دهد که حمایتی است از فرضیه‌های فریدمن و هلند. در مقابل آنها دریافتند که نااطمینانی رشد تولید هیچ تأثیری بر تورم متوسط یا رشد تولید ندارد. آنها برای تکمیل بحث خود با بررسی رابطه بین تورم و رشد تولید هیچ حمایتی از تأثیر منحنی فیلیپس کوتاه مدت و همچنین فرضیه تیلور مبنی بر رابطه منفی بین نااطمینانی واقعی و اسمی² بدست نمی‌آورند

---

¹ *Bivariate Generalized Autoregressive Conditional Heteroskedasticity*

۱- یعنی همان منحنی تیلور

3-1) هدفهای تحقیق :

به طور کلی هدف این پژوهش بررسی رابطه علی احتمالی بین تورم و رشد تولید و نا اطمینانی ناشی از آنها با استفاده از تئوری های موجود و با ابزار اقتصادسنجی و در دوره (1) 1369 تا (2) 1387 می باشد

4-1) سوالات یا فرضیه های تحقیق (بیان روابط بین متغیرهای مورد مطالعه) :

یکی از متغیرهای مهم اقتصاد کلان ایران تورم و رشد اقتصادی می باشد. بررسی روابط بین این متغیرها به این دلیل ضرورت دارد که در اکثر موارد کشورها زمانی که با شوکهای نفتی و به تبع آن تاثیر روی متغیرهای اقتصاد کلان مواجه می شوند، اقدام به اجرای یک سری سیاست های پولی می نمایند. در اینجایم می توانیم با اثبات وجود یا عدم وجود رابطه علی بین این متغیرها امکان بررسی منطقی سیاستهای به کار گرفته شده را فراهم کنیم.

پرسش های اساسی ای که این پژوهش در صدد پاسخگویی به آنهاست عبارتند از:

- 1- آیا رابطه علی (مثبت یا منفی) بین تورم و رشد اقتصادی در ایران وجود دارد؟
- 2- آیا فرضیه فریدمن مبنی بر اینکه افزایش تورم باعث افزایش نااطمینانی تورم می شود را می توان در مورد ایران پذیرفت؟
- 3- آیا رابطه علی بین رشد اقتصادی و نااطمینانی رشد اقتصادی در ایران وجود دارد؟

فرضیات این رساله را می توان به صورت زیر بیان کرد:

1) نااطمینانی تورم بر روی تورم دارای تاثیر منفی است.

2) نااطمینانی رشد اقتصادی بر روی رشد اقتصادی دارای تاثیر منفی است.

5-1) چهارچوب نظری تحقیق :

چارچوب نظری این تحقیق بر اساس نظریات مطرح شده در زمینه تورم و رشد اقتصادی و

نااطمینانی های ناشی از آن ها و ارتباط بین این متغیرها می باشد

در دهه هفتاد ، اقتصاد بسیاری از کشورها با پدیده جدیدی به نام رکود تورمی مواجه شد. در این

حین تئوری های بسیاری به تبیین این ارتباط مشاهده شده روی آوردند. یکی از این نظریات توسط

فریدمن مطرح شد.وبه طور خلاصه نااطمینانی تورم برای توضیح ارتباط مستقیمی که در دهه هفتاد

میلادی میان دو متغیر تولید و تورم در داده های اقتصادی بسیاری از کشورهای صنعتی مشاهده شده

بود، مطرح گردید.

فریدمن (1977) به توضیح علت مشاهده منحنی فیلیپس صعودی در دهه هفتاد پرداخته

است. فریدمن کاهش تولید در نتیجه افزایش تورم را توضیح می دهد. همچنین وی عقیده دارند که

این ارتباط بلندمدت نبوده و منحنی فیلیپس صعودی در راستای فرضیه نرخ بیکاری طبیعی قرار دارد.

به عبارت دیگر این ارتباط مثبت با تعدیل انتظارات کارگزاران و همچنین تعدیل سیاست های

اقتصادی ب ه دوره جدید خود، از بین می رود.به عبارت دیگر ایشان در ابتدا ارتباط مستقیم میان

تورم و نااطمینانی تورم را تبیین و سپس دلایلی برای وجود ارتباط معکوس میان نااطمینانی تورم و رشد تولید را مطرح می کنند. (Friedman, 1977, 451-472)

فونتاس و کاراناسس (2007) با استفاده از یک مدل *univariate GARCH* به بررسی اثر علی نااطمینانی اسمی و حقیقی روی تورم و رشد اقتصادی و اثر تورم روی نااطمینانی تورم پرداخته اند. آنها از داده های ماهانه برای کشورهای *G7* در دوره 1957 تا 2000 استفاده نموده اند و از شاخص قیمتی مصرف کننده (*CPI*) به عنوان جایگزین سطح قیمت ها و از شاخص تولید صنعتی (*IPI*) به عنوان جایگزینی برای تولید استفاده کرده اند. وبه این نتیجه دست یافتند که تورم عامل ابتدایی نااطمینانی تورم می باشد در مطالعه آنها عقیده فریدمن مبنی بر اینکه نااطمینانی تورم می تواند عامل بخش حقیقی اقتصاد باشد، حمایت های ناچیزی را به دست آورد، و در نهایت به این نتیجه رسیدند که نااطمینانی رشد تولید یک عامل مثبت بر نرخ رشد تولید می باشد

در این تحقیق، ما با در نظر گرفتن واریانس شرطی تورم و رشد اقتصادی به عنوان جایگزینی برای نااطمینانی تورم و رشد اقتصادی به بررسی روابط علی بین تورم، رشد اقتصادی و نااطمینانی های آنها می پردازیم .

1-6) مدل تحقیق :

بعد از تخمین معادلات میانگین تورم، رشد تولید از یک مدل *GARCH* چند متغیره استفاده می کنیم تا پس از برآورد مدل، از یک طرف واریانس های شرطی متغیرهای تورم و رشد اقتصادی را بدست آورده و به عنوان